

Nakładem Podhalańskiej Spółki Wydawniczej w Nowym Targu.

„Gazeta Podhalańska“ wychodzi na każdą niedzielę.

Redakcyi i administracyi: Nowy Targ, ulica Długa 62. — Rękopisów nie zwraca się, listów nieopłaconych nie przyjmuje się. Do listów wymagających od
 powiedzi, należy dołączyć markę na odpowiedź. Reklamacye (nie zaklejone) są wolne od opłaty pocztowej. — „Gazeta Podhalańska“ kosztuje na cały rok: w Ga-
 licyi i Austro-Węgrzech 4 kor., w Królestwie Polskiem i Rosvi 3 ruble, w W. Księstwie Poznańskiem i w Niemczech 5 marek, w Ameryce 2 dolary
 Numer pojedynczy 10 hal.

Sprawy Polskie.

Doniosłe uchwały Koła Sejmowego w Krakowie w sprawie dążeń narodu polskiego wywołały wszędzie radość. Od uchwał do ich spełnienia jest jeszcze daleka droga, spotkają nas jeszcze różne zawody, będą się piętrzyć trudności różnolitej natury, ale uchwały krakowskie będą wskaźnikiem dla narodu — jakie są jego cele. Po uchwałach Koła Sejmowego nastąpiło uczucie ulgi, że

nie będzie dalszego ponizania naszych ofiar o wolność w przeszłości, że wskazania naszych wieszczów i bohaterów od Kościuszki zacytujac, będą pielęgnowane przez dalsze pokolenia. Uchwały poselskie z Zielonych Świątek zatary różnice, jakie przewodcy polityczni chcieli wytworzyć między Galicyą, Królestwem i zaborem pruskim. W tym

leży ważność uchwał Koła Sejmowego. Skupienie zaś całego narodu polskiego bez względu na stany koło tych uchwał, będzie dla całej Europy oznaką, że Polaków można tylko zaspokoić spełnieniem tych zadań, które w sobie zawiera zwany wniosek Tetmajera.

Ulecz muszą zmianie również metody działań politycznych. Metody brudnych dróg, przekupstw, oszczerstw i donosów, nie mogą doprowadzić do spełnienia szczytnych dążeń narodu; wzniosłe cele tylko uczciwymi drogami dadzą się osiągnąć. Uchwały więc Koła Sejmowego powinny oczyścić środki działania naszych polityków.

Mimo proklamacyi państwa polskiego rząd niemiecki wprowadza w wielu miejscach urzędowy język niemiecki w wewnętrznym urzędowaniu na ziemiach polskich.

POWIATOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI W NOWYM TARGU

przyjmuje zgłoszenia

NA VI. AUSTR. POŻYCZKĘ WOJENNĄ

DYREKCJA.

I tak „Gazeta Urzędowa powiatu będzińskiego“ drukuje rozporządzenie szefa powiatu, zaprowadzające w Sosnowcu, Będzinie, Zawierciu i Czeladzi postępowanie się ze stronami językiem niemieckim. „Wiadomości Polityczne“ donoszą, że we wsi Świątkowicach w powiecie Wieluńskim szkołę polską zagarnęli Niemcy i przekształcili ją na szkołę niemiecką dla dzieci sprowadzonych kolonistów niemieckich.

Również język niemiecki zaprowadzili Niemcy w niektórych biurach magistratu warszawskiego. Niemiecki prezydent policji von Glasenapp zabronił używania obok herbu Polski herbu Litwy. Przewodniczą-

cy stronnictw politycznych w Królestwie wydali odezwę do Litwinów wzywającą do wspólnego działania celem zjednoczenia Litwy z Polską na zasadach umów historycznych i zupełnej równości politycznych obu krajów.

W chwili dążenia narodu Polskiego do osiągnięcia dostępu do morza nabiera znaczenia sprawozdanie Komitetu niesienia pomocy rodakom przez ludność polską Prus Zachodnich jako zadokumentowanie łączności tej ludności z resztą narodu.

Wojna światowa

Konferencje socjalistyczne w Sztokholmie, mające zbliżyć walczące narody do siebie i przez to uprzestępnąć nawiązanie rokowań pokojowych, chybiły celu. Brazylia wskutek uchwały senatu i izby posłów ogłosiła zerwanie neutralności w wojnie z Niemcami. W Hiszpanii jest silna agitacja rządu za przystąpieniem do wojny po stronie koalicji. W Rosji stosunki wiktają się coraz bardziej, chaos i zamęt panuje coraz większy tak wewnątrz kraju, jak i wśród armii. Dlatego zapowiedzi ministra wojny o rozpoczęciu wnet działań bojowych na wschodzie budzą niewiarę w możliwość ofensywy.

Znoszenie wszystkich działań władzy rosyjskiej w Królestwie Polskiem przez osobną komisję likwidacyjną postępuje szybko naprzód.

Parlament austriacki po czteroletnim zawieszeniu rozpoczął działalność wysłuchaniem mowy od Tronu. Wielkie zainteresowanie wzbudziły deklaracje posłów czeskich, słoweńców i chorwatów. Czesi domagają się przywrócenia praw historycznych Królestwu czeskiemu złączonemu ze Słowaczną węgierską. Słoweńcy, Serbowie i Chorwaci żądają utworzenia ze wszystkich tych narodów, jednostki państwowej pod dynastją Habsburgów. Żądania te obalają dwoistą formę ustroju państwowego w Austro - Węgrzech a spełnienie ich położyłoby kres budowie państwa na podstawie historycznej przynależności krajów, tylko Austro - Węgry oparłyby swą budowę na podstawie narodowościowej

przynależności do monarchii. Przeciw tym oświadczeniom wystąpili Niemcy i prezydent ministrów, jak również i Węgry. Dyskusja nad oświadczeniem rządu i narodów da świadectwo o zdolności parlamentu do pracy. —

Fronty bojowe.

Ze **wschodniego frontu** nadchodzą sprawozdania o nieudanych atakach rumuńskich i rosyjskich w dolinie Susita, Putna na Podolu i Wołyniu.

Na **Bałkanach** położenie nie uległo zmianom. —

Na **frontie włoskim** w dziewiętnastu dniach bitwy zdobyli Włosi zająć tylko górę Kuk, obsadzić gruzy wsi Jamtano przyczem ponieśli w zabitych i rannych około 160. tysięcy ludzi straty i 16 tysięcy jeńców. Walki mimo tego nie ustały: toczą się one koło Plawy na wschód od Gorycyi, na Fajti Hrb; wszystkie ataki nieprzyjaciół odparto zwycięsko. Front włoski zwiedza obecnie para cesarska, wyrażając uznanie najwyższe bohaterskim obrońcom.

Na **zachodzie** od morza aż do Szwajcaryi trwają dalej uporczywe walki, które prócz strat w ludziach, nie dały narazie wyniku. Francuzi i Anglicy w swoim sprawozdaniu donoszą, że od 26. kwietnia zajęli 52 tysiące jeńców, zdobyli 446 dział i tysiąc karabinów maszynowych.

Na **frontach tureckich** nic nowego. —

Cześć oświacie!

A czy znasz ty, bracie młody,
Te ojczyznę, kwiat urody,
Te piosenki ludu wieszczę,
Nie zginęły owe jeszcze.
A wiesz, co nas z niemi brata?
To jedynie ta oświata.

Popatrz bracie, my w swojszczyźnie,
Polska siłę ludziom dała
I tą siłą dziś w narodzie,
Ta oświata się rozsiała,
Że już nie masz bracie brata,
By nie wiedział, co oświata.
Cześć oświacie, polskiej szkole,
Cześć jej przewodnikom,

Kiόrzy w pracy i mozole
 Tworzą drogę bojownikom.
 Bo tę młodzieź, te orleńa,
 W czyn ich praca pchnęła,
 Przez oświatę polską szkołę,
 Jeszcze Polska nie zginęła.

Ludwik Ganczarski z Poronina.

Obwieszczenie!

Dochodzą mię wieści, że część ludności zwłaszcza włóciańskiej ociąga się z przystąpieniem do subskrypcyi rzekomo z powodu, że subskrybentom nie doręczono dotąd obligów poprzedniej pożyczki. Upoważniony jestem do oświadczenia imieniem Rządu, że ten kto obligów dotąd nie otrzymał, dostanie je do rąk w krótkim czasie i bez żadnych trudności, oraz że opóźnienie w doręczeniu właściwych papierów pożyczkowych nastąpiło li tylko z powodu, iż druk papierów przedstawiających wartość pieniężną, wymaga wielkiego nakładu pracy i ostrożności.

Okoliczność więc, że ktoś nie otrzymał dotąd właściwych papierów dawniejszej pożyczki, nie powinna nikogo powstrzymywać od wzięcia udziału w subskrybcyi szóstej pożyczki. Zażalenia zaś na rzekome utrudnienia przy wypłacie odsetek nie mają podstawy. Wszystkie Urzędy podatkowe bowiem

wypłacają odsetki od obligów pożyczek wojennych bez żadnych trudności.

Nikt nie powinien się obawiać, by mu zapadłe już odsetki przepadły.

Wzywam więc ludność, by bez obawy wzięła jak najliczniejszy udział w subskrypcyi szóstej pożyczki wojennej. Im pomyślniejszy będzie jej wynik, tem prędzej zbliżymy się do ostatecznego zwycięstwa i upragnionego przez wszystkich pokoju.

Kierownik c. k. Starostwa:

Psarski m. p.

Biuletyn z placu nowotarskiego.

Wśród rozlegającego się wołania i rozpoczętej na razie w miniaturze (zmniejszeniu) „odbudowy kraju“ spostrzegłem, że i u nas potrzebna jest ona, zwłaszcza w kierunku „odbudowy“ uczuć piękna, przyzwyczajania do porządku, czystości, przyzwoitości, ładu, poszanowania cudzej własności i tak dalej; dowodów dla okazania braku tych cnót, przeważnie u młodzieży, jest wiele, na razie wspomnę o jednym szczególnie.

Z nastaniem spóźnionej w tym roku wiosny poleciał magistrat oczyścić w miejskim parku drzewa, trzaski, trawniki, wyrównać ścieżki, usunąć wszelkie

Ignacy Moczydłowski.

Gronków jedna z najstarszych osad na Podhalu.

III.

Zniesienie osady, „Stare Cło“ przywilejem lokacyjnym dla Nowego Targu, Kazimierza W. z r. 1346.

Kazimierz wielki widząc miasteczko zrujnowane napadem Tatarów w r. 1287. które z powodu ubóstwa podnieść się i odbudować nie było w możności, pragnąc na miejscu dawnego, założyć nowe miasto i to o rozleglejszym obszarze, zezwolił przywilejem z r. 1346. Dytrychowi, Szyja zwanemu, na lokację czyli założenie miasta na prawie niemieckiem, magdeburskiem a to pomiędzy rzekami Białym i Czarnym Dunajcem, którego nazwa ma być Nowy Targ. Na ten cel przeznaczają 150 łanów frankońskich.

„si tot, plures vel pauciores esse poterunt ex illis mansis, quia priorem civitatem ex am dictam Novum forum et ad villam vocitatem antiquum Theloneum ex privilegys dudum pertinebat idem civitat: adiungendo“ i t. d.

W tym dokumencie wspomina król zarazem, iż tenże Dytrych miał w Nowym Targu wójtostwo a w Starem Cło sołtystwo i temu przeznacza król 8 łanów położonych w dawnym mieście i w Starem Cło.

Widzimy z tego przywileju, iż przed r. 1346 było miasto o nazwie Nowy Targ „Novum forum“¹⁾ i nazwy tej Kazimierz W. nie zmienia dalej, że odnośnie do Starego Cła były pewne przywileje, a jakiej treści nie wiadomo.

Zwrócić muszę uwagę na pewną okoliczność, a to; Kazimierz W. zezwala na założenie Nowego Targu pomiędzy rzekami Białym a Czarnym Dunajcem i na ten cel przeznaczają 150 łanów z obszaru dawnego miasta oraz z obszaru Starego Cła. Ta osada zaś nie graniczyła z rzeką Białym Dunajcem. Widzimy, że grunta nowotarskie ciągną się od rzeki Białym Dunajcem na odległość blisko pół mili i grunta Gronkowskie rozpoczynają się prawie przy 4 kilometrze licząc od rynku nowotarskiego. Ta zaś przestrzeń między Bia-

¹⁾Miasto o nazwie „Novum forum“ występuje dopiero w r. 1327 i w tym roku mamy w Nowym Targu wójtę Andrzeja, a plebana „Novi fori“ ks. Ryszarda. Przedtem miasto miało nazwę „civitas in Nigro fluvio“ lub „in Dunacia“ lub „in Nigro Dunacio“.

śmiecie i wnet powstał miły dla oka ład i czystość wśród budzącej się do życia przyrody. Lecz zaledwie kilka dni minęło od chwili przyozdobienia wnętrza parku, a już przybrał on wygląd jakby stajni; wzdłuż wszystkich ścieżek, obok każdej ławki i na trawnikach moc podartych gazet, zniszczonych torb papierowych, połamanych gałązek, postrzępionych różnych kwiatów, wstęgi kory z ustruganych patyków, słowem wszędzie stosy śmiecia, a te przy igraniu wiatru, co tu nie jest rzadkością unosząc się w powietrzu stwarzają prawdziwy karuzel papierowych odpadków i uderzają w przechodnia jak „trommelfeur“.

Dalej co krok spostrzedz można połamane gałązki krzaków lub zwisające u drzew złamane gałęzie, niektóre pnie zwłaszcza u dołu, nawet smerek, nadpalone, ukopcone, nadto na korach drzew widzi się wyrżnięte dla upamiętnienia głupoty i dzikości sprawcy. Jego nazwisko lub litery — a przecież należałoby sądzić, że młodzież pamięta słowa bajki Krasińskiego, które w tym wypadku do roślin się odnoszą: „dla was to igraszka — a nam chodzi o życie“ —

Chodźmy dalej. Wśród zieleni na słupie wysoko umieszczono w roku 1898 popiersie największego naszego poety Mickiewicza — a z jakim uczuciem spogląda dziś przechodzący na wykute w kamieniu rysy twarzy wieszczą narodu, które mu ktoś... nos. nos odtłukł. Ręką nie mógł dostać pomnika, tylko rzucał zapewne przez dłuższy czas kamieniem i spowo-

dował szkodę i zbeszczeszczanie. Ciekaw jestem, jakie go doznał uczucia ów sprawca szkody, ten, najgorszy z Nogajów“ po spełnieniu tego dzikiego wybuchu? Trzeba za Słowackim powtórzyć: „Smutno mi Boże“.

Krocząc dalej widzimy ławki nozem pokrajane, siedzenia połamane, zapewne i tu jakiś amator potrzebował wykiwaczy do swych zębów, a może kłów. — Nasuwa się pytanie, kto to barbarzyństwo popełnił i dalej spełnia. Nie wiem, chociaż widzę codziennie przeważnie młodzież szkolną a prawie co drugi z patykiem, z kiczką lub palestrą... zrabowaną z drzew parku. Smutne czasy.

Wojna przyniosła wiele zdżiczenia, daje codziennie wiele dowodów nieszanowania cudzej własności, stwarza wiele wybryków i zgorszenia ze strony młodzieży, co jej chluby nie przysparza — ale musi wreszcie nastąpić opamiętanie i zwrot ku lepszemu.

Mam pełne przekonanie, że powyższe uwagi zawrócą ją z dzikiej a świadczącej tylko o barbarzyństwie drogi i sama młodzież otoczy szczerą opieką tak park jak i pomnik Mickiewicza, ale konieczność tymczasem wymaga, aby postać poety naprawić, dla utrzymania czystości w parku wkopać kilka pni wydrążonych, dokądby rzucano wszelkie papiery, resztki z podwieczorków i inne odpadki.

Wreszcie jeszcze jedno: dla udogodnienia pobytu w parku byłoby pożądanem, żeby się znalazł przedsięwzięty umysł, któryby w altanie urządził coś w ro-

łym Dunajcem a Gronkowem nie pochodzi z obszaru wsi Waksmund. Czyżby grunta Starego Cła stykały się z gruntami nowotarskimi? a być też może, że już za czasów Kazimierza W. grunta nowotarskie ciągnęły się daleko po za rzekę Biały Dunajec i w ten sposób grunta te stykać się mogły z gruntami Starego Cła. Lecz z drugiej strony Kazimierz W. wyznacza obszar na lokację nowego miasta pomiędzy Białym a Czarnym Dunajcem. Z tego mogłoby się okazywać, że za czasów Kazimierza W. Nowy Targ nie miał gruntów po za Białym Dunajcem w kierunku południowo-wschodnim i że dzisiejsze grunta poza Białym Dunajcem zostały później przyłączone z dzisiejszego Gronkowa, dawnego Starego Cła.

Nigdzie zaś nie mogłem się doczytać, aby kooryto Białego Dunajca miało za Kazimierza W. inny kierunek a mianowicie, aby graniczyło z Gronkowem.

Przywilejem z r. 1346 tworzy Kazimierz W. z dawnego miasta i z Starego Cła jedną osadę tak, że ta osada z rokiem tym przestaje jako odrębna osada istnieć.

Od tego też czasu już nie słyhać o osadzie Stare Cło.

Obszar 150 łanów frankońskich¹⁾ jest bardzo znaczny i potrzebaby długiego okresu czasu, aby na takim obszarze osadzić nowe miasto i odpowiednio

go zaludnić. To też jak potem zobaczymy, według własnego oświadczenia Nowotarzan, Dytrych zdołał przeprowadzić przywilej Kazimierza W. zaledwie na 4 łanach. Z którego zaś obszaru i z której strony użył Dytrych tych 4 łanów, żadnej pewnej wiadomości o tem nie mamy i żadne akta tego nie wykazują. Ztąd też nie ma pewności, czy te 4 łany pochodzą z terytorium dawnego Nowego Targu, czy też Starego Cła i z której strony Dytrych rozpoczął zakładać nowe miasto. W każdym razie Kazimierz W. przywilejem z r. 1346 dał podstawę do utworzenia przyszłej stolicy Podhala.

Cystersi nie rościli sobie pretensyi do Starego Cła.

Ponieważ w Starem Cło był kościół i dla tej osady istniała parafia, przeto Kazimierz W. kasując Stare Cło zniósł parafię tamtejszą i połączył ją z parafią nowotarską, dla której kościół wystawiony został w r. 1343. Później po utworzeniu parafii w Ostrowsku przydzielony został Gronków do tej parafii.

Co do samego budynku kościelnego w Starem Cło, to tenże został lub zburzony lub się też sam

¹⁾Łan frankoński miał w sobie 270 miar długości a 12 miar szerokości — miara zaś miała 14 łokci i pięć.

zaju cukierni, gdzieby można było dostać herbaty, wody sodowej i tym podobnych „zachcianek i grymasików“ a mógłby nawet interes zrobić, tylko musiałby mieć słońce w mózgu.

M — ski.

Na przechowanie masła przez dłuższy czas

podaje Prof. Dr. Teodor Paul w Chemikerzeitung następujący przepis: Cała czynność składa się z dwóch części, tj 1) z zamiany masła na czysty tłuszcz, który da się przechowywać 1 rok a nawet dłużej, i 2) z przeróbki tego tłuszczu na doskonałe masło. Celem uzyskania czystego tłuszczu, bez domieszki wody, topi się masło w odpowiednim naczyniu w ten sposób, że naczynie to trzyma się w innym, większym naczyniu napełnionem gorącą wodą. Czysty tłuszcz zlewa się następnie do innego suchego, lekko ogrzanego naczynia, zaś pozostały osad, zawierający wodę, może być użyty do kuchni. Do otrzymanego płynnego tłuszczu należy dodać nieco ogrzanej soli kuchennej i dokładnie wymieszać. Do tłuszczu uzyskanego z 1 funta masła potrzeba około 30 gramów soli. Po wymieszaniu pozostawia się tłuszcz w ciepłym miejscu na 2—3 godzin tak, by przez cały ten czas pozostał

plynnym. Dodanie soli kuchennej ma na celu dokładne usunięcie wody z tłuszczu. Następnie zlewa się tłuszcz przez ogrzany lejek, w którego otwór wkłada się nieco czystej waty. Przefiltrowany tłuszcz zlewa się w końcu do ogrzanych flaszek, które musi się następnie bardzo szczelnie zakać. Umieszczony w chłodnym, suchym, a przedewszystkiem ciemnym miejscu tłuszcz w ten sposób uzyskany da się przechowywać dłużej niż 1 rok. Z 1 funta solonego masła da się w ten sposób uzyskać przeciętnie 380 gramów tłuszczu, który zachowuje przytem wszystkie aromatyczne składniki masła.

Jeśli się chce następnie z tego tłuszczu uzyskać z powrotem masło, wkłada się flaszkę do ciepłej wody na tak długo, dopóki tłuszcz się nie rozpuści. Następnie w naczyniu o pojemności dwa razy większej od flaszki, ogrzewa się tę samą co do wagi, ilość świeżego, niegotowego mleka, do którego dodaje się następnie 85 setnych części płynnego tłuszczu. Mieszaninę tę leje się wreszcie cienkim strumykiem do półmiska z zimną wodą o temperaturze topniejącego lodu (0° — 1° C) którą się w czasie tego ciągle porusza. Mieszanina w wodzie tężeje, poczem się ją wybiera i ugniata. Jest to już gotowe do użycia masło, które można jeszcze, dla uzyskania tem lepszego smaku, pozostawić w chłodnym miejscu na 12 — 24 godzin.

ze starości zawałił. Prof. Bronisław Gustawicz przypuszcza, że kościół ten musiał uleść zniszczeniu w czasie wojen husyckich¹⁾.

W słowniku geogr. Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich²⁾ czytamy artykuł odnośnie do Gronkowa, iż:

„Wies ta powstała w miejscu Starego Cła, „jednej z najstarszych osad na Podhalu“ a powołując się na lustrację z r. 1536 podaje słownik ten, że: „Wies tę zasadził na gruntach miejskich Jan Siemiński, dzierżawca Ostrowska, starosta Czorsztyński w latach 1580 — 1596 że była to sprawa z nim Nowotarzan, po nim z Mniszkim starostą Osieckim w r. 1636 z owczesnym posiadaczem Andrzejem Czarnieckim, burgrabią krakowskim dworzaniem królewskim, a było w Gronkowie zarębników, półzarębników z nowakami 24 chałupników 1.³⁾“

¹⁾ Wojny husyckie przeciwko Niemcom i Zygmuntowi królowi czeskiemu, trwały od r. 1419 do 1431.

²⁾ Warszawa 1884. [Artykuł prof. Bronisława Gustawicza.

³⁾ „Zarębnicy“ byli to osadnicy, którzy przybywszy na Podhalę, wypalali lasy i wyrabiali nowe grunta a to z karczunku na surowym korzeniu. Grun-

Zapodanie to odnośnie do czasu osadzenia Gronkowa i to przez Siemińskiego jest mylne. Prawda, że Siemiński w powyższym czasie był starostą Czorsztyńskim i dzierżawcą Ostrowska lecz już o wiele wcześniej zaczęto osadzać Gronków.

ta te nowe nie były wielkie. Po osiedleniu się obowiązyani byli później do ponoszenia ciężarów. W każdym jednak razie słucałi z tych gruntów mniejsze czynsze, niż rolnicy z gruntów przez nich otrzymanych.

„Chałupnicy“ zaś byli to przybysze a osadzeni na gruntach plebańskich lub sołtysich, byli ich poddanymi i obowiązyani byli do robocizn.

„Nowaki“ byli to również osadnicy, którzy z powodu wielkich na nich nakładanych ciężarów, przenosili się z różnych okolic Polski na Podhalę, tu się na surowym korzeniu, jako nowo przybyli, osiedlali nowe osady zakładali i przez 20 lat obdarzeni byli wolnością. Przez 20 lat wolni też byli od odrabiania pańszczyzny.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

LISTY.

CZARNY DUNAJEC dnia 30 maja 1917.

Groźny pożar jaki nawiedził nasze miasteczko w dniu 23. maja b. r. obrócił w perzynę 25 gospodarstw, w tem 16 domów mieszkalnych i wszystkie zabudowania gospodarcze wraz z całym urządzeniem domowym i gospodarzem: spaliły się 3 krowy, i jałówka, 3 świnie i gotówka 2500 K. Ubezpieczonych od ognia było tylko 6. gospodarzy.

Wobec panującej posuchy i gęsto stojących obok siebie zabudowań nieogniotrwałych, pożar powstały z nieostrożności dzieci zajął naraz kilka budynków słomą krytych, rozszerzając się gwałtownie i gdyby nie spieszna pomoc straży pożarnych przybyłych bardzo prędko, byłby ten pożar ogarnął całe miasteczko.

Z uznania godnym pośpiechem przybyły na pomoc straże pożarne z sikawkami z Podczerwonego, Chochołowa, Olrowąza, Cichego, Pieniążkowie, Starego Bysrego, Suchejhory, Piekielnika, a także i z Nowego Targu z burmistrzem p. Rajskim.

Szkoda wyrządzona przez pożar wyniesie około 200.000 K.

Z pogorzalców znajduje się 8. gospodarzy na wojnie, o których uwolnienie na czas odbudowy wniesioną zostanie prośba do c. k. Starostwa.

Przybyły na wieść o groźnym pożarze znany z energii p. Starosta Psarski w towarzystwie komisarza p. Błockiego, kierował osobiście aż do wieczora akcją ratunkową i wyasygnował na doraźną pomoc dla najbardziej potrzebujących kwotę 1000 K.

Zawiązany Komitet pod przewodnictwem ks. kanonika Brosiga zajmie się zbieraniem składek na odbudowę spalonej części miasteczka a szczególnie w celu odbudowy z materiału ogniotrwałego.

Tego samego dnia nawiedził także pożar sąsiednią gminę Ratułów i zniszczył 4 większe gospodarstwa włościańskie.

Przypisek Redakcyi. Administracya naszej Gazyety chętnie pośredniczy w zbieraniu składek na pogorzalców.

Od siebie dodajemy, że wprost wierzyć się nie chce, iż na tak małym kawałku ziemi zmieściło się aż 25 gospodarstw! Nie dziwnego, że tak prędko padły ofiarą pożaru, skoro stały zbite ciasno tuż obok siebie i niezabezpieczone eternitem lub innymi ogniotrwałymi materiałami, a przecież istnieją jakieś ustawy budowlane, które zapobiegają niebezpieczeństwu ognia; czas by był o nich pamiętać, przynajmniej teraz przy odbudowie spalonych domów i stodoł, tym bardziej, że już drugi raz w tej samej ulicy i z tego samego domu zagraża Czarnemu Dunajcowi zniszczenie.

Jordanów w maju.

Donoszą nam z Jordanowa: Z okazji odpustu w uroczystość Trójcy Przenajświętszej przybył do Jordanowa dostojny gość Najprzewielebniejszy Ks. Biskup Anatol Nowak. Nowy gotycki kościół jordanowski wypełnił się po brzegi ludnością miejscową i okoliczną, zwłaszcza że Najprzew. Ks. Biskup zapowiedział udzielanie Sakramentu Bierzmowania. Łzy cisną się do oczu na widok zastępów młodzieży męskiej i żeńskiej wyciągających drżące dłonie do Przedstawiciela kościoła św. z prośbą o dary i umocnienie Ducha św. W szeregach młodzieży męskiej można było zauważyć liczne mundury wojskowe. Byli to młodzieńcy bawiący chwilowo na urlopie, a korzystający z cennej sposobności, przyjmowali Sakrament Bierzmowania. W sobotę po nieszporach i w niedzielę przed sumą i po nieszporach przystępowano do Bierzmowania z parafii jordanowskiej a w poniedziałek z parafii okolicznych. Pomimo upału dnia niestrudzony Ks. Biskup za każdym razem do świeżo wybierzmowanych przemawiał w gorących słowach i zachęcał je do wiary św. której umocnienie wyznania otrzymali przez jego rękę. Przebieg całej uroczystości miał nastrój bardzo podniosły i świąteczny. W sam dzień odpustu, uroczystą sumę pontyfikalną celebrował Najprzew. Ks. Biskup a podniosłe i za serca wszystkich chwytające kazanie wypowiedział Przew. Ks. Dr Komar Proboszcz z Osieleca.

KRONIKA.

Szósta pożyczka wojenna. Spieszyc się należy z podpisywaniem pożyczki wojennej. Pożyczka jest najlepszym umieszczeniem pieniędzy, bo blisko na 6 procent, w kasach tylko na 4 procent lub mniej jeszcze. Nie należy się obawiać, żeby pieniądze p. z. padły z powodu tego, że nie. było obliiga yi z poprzedniej pożyczki. Obligacye już przysły i procent każdy może sobie odebrać. Podpisywanie pożyczki czy to w gotówce, czy przez ubezpieczenie jest obowiązkiem każdego, kto pragnie zwycięskiego pokonu naszej monarchii. Podpisywać można pożyczkę w urzędach pocztowych i we wszystkich kasach w powiecie

Powiatowa centrala obrotu bydłem dopuściła naczelników gmin do kontroli wagi bydła, aby w ten sposób odeprzeć wszelkie narzekania lub przypuszczenia, że bydło za mało waży.

Spędy bydła w bieżącym miesiącu zostały zarządzone. d. 6 czerwca w Czarnym Dunajcu, d. 8 czerwca w Nowym Targu, d. 14 czerwca w Czarnym Dunajcu, d. 15 czerwca w Nowym Targu, d. 20. czerwca w Zakopanem

Śmierć przez powieszenie. Z niewiadomej przyczyny powiesiła się w Czarnym Dunajcu Zofia Świderska.

Śmierć pod kołami pociągu. Dnia 6. czerwca przejechał pociąg zdrażający do Nowego Targu Sylwestra Uzianskiego majstra szewskiego z Nowego Targu. W przypadku tym miało miejsce prawdopodobnie samobójstwo.

Śmierć zasłużonego kapłana Podhalanina. Ks. Jakób Zych proboszcz w Rabce, rodem z Chochotowa zmarł we wtorek. Omówienie zasług zmarłego odkładamy na później.

Odznaczenie po śmierci. Józef Żądło z Rokicin szeregowiec 20 pułku piechoty, który poległ bohaterką śmiercią, odznaczony został medalem waleczności.

W łapsach nizinach (Alsó Lapos) na Spiżu zmarł ubiegłego tygodnia Walenty Malinay w wieku 64 lat.

Zmarły dla osobistych zalet cieszył się powszechnym poważaniem i szacunkiem w bliższej i dalszej okolicy przez dowodzenie choćby tłumy ludności, jakie wzięły udział w pogrzebie. Ś. p. Malinay zapewnił swym synom wyższe wykształcenie, z których jeden jest porucznikiem w armii, drugi proboszczem u św. Elżbiety w Liptowie. Cześć jego pamięci!

Grudobiciem dotkniętem zostało Gorlickie. Mianowicie w dniu 19. maja zniszczył grad niemal doszczętnie miejscowości Uście ruckie, Kuńkową, Klimkówkę, Łoszczyny, Ropę Skwirną, Smerekowiec, Regetów wyżny i Regetów niższy.

Z Obchodu. Obchód 3. Maja w Zakopanem zasiłk fundusze T. S. L. poważną sumą 1797 K 09 h.

Zarząd zakopiańskiego Koła T. S. L. składając najcieplejsze podziękowanie wszystkim, którzy osobistym udziałem i ofiarnością przyczynili się do duchowego i materialnego sukcesu urzędującego, a w szczególności WW PP: E. Towarnickiej Prof. J. T. Dziedzicowi, Dyr. E. Rygierowi, W. Kojowi, P. Białkowskiemu, Prof. Bielawie i Chórowi męskiemu, współpracującym Towarzystwom, członkom Ligi kobiet i Paniom, które brały udział w zbiorce.

Zajęcie siana i słomy. Urząd żywnościowy w Wiedniu wydał rozporządzenie na mocy którego z dniem 15. czerwca zostanie cały zbiór siana i słomy z roku 1917 zajety na rzecz państwa.

Wycofanie z obiegu dziesięć halerzówek niklowych. Dziesięciohalerzówki niklowe będą zostawione w obiegu jeszcze do końca grudnia b. r. poczem zostaną wycofane.

Pożary. Równocześnie prawie z pożarem w Czarnym Dunajcu spłonęły w Ratulowie 4 zabudowania gospodarskie. W Skrzypnem spłonęło w ubiegłym tygodniu jedno zabudowanie gospodarza Chramca. W Łącku 30. maja spalił się tak zwany „Hotel Szczawnicki,” a razem z nim parę worków mąki i parę beczek nafty; tych dwóch ostatnich artykułów właściciel nie miał, według wykazów.

Uznanie galicyjskiej produkcji rolniczej. W czasie obrad ekonomicznych w Wiedniu przemawiał Dr. Rudolf R. von Fürer, radca Namiectnictwa, na temat popierania produkcji rolniczej w Monarchii Austr. W wykładzie swym zaznaczył 1) że podniesienie produkcji rolniczej w Austr. jest jednoznaczne z podniesieniem rol. galicyjskiego, oraz 2) że czynnikiem pierwszorzędno znaczenia przy staraniach nad owym poparciem produkcji rolniczej jest podniesienie szkolnictwa ludowego. Odnośnie do pierwszego stwierdził słusznie, że obecne tak ciężkie położenie krajów zachodnich Monarchii, a w szczególności Wiednia, odnosi się głównie do faktu ograniczenia dowozu środków żywności z Galicji, skutkiem częściowego zajęcia tejże przez nieprzyjaciela i zniszczenia wypadkami wojennymi. Galicja jednak, która dostarczała dotychczas z wielu produktów rolniczych więcej, niż trzecią część, zdolna jest znacznie więcej produkować; o ile otoczy się ją należytą opieką, w szczególności o ile zwróci się uwagę na podniesienie jej szkolnictwa ludowego, jako pierwszego stopnia uświadczenia ludności rolniczej. Popieranie produkcji rolniczej winien też, zdaniem mówcy, każdy uznać za najważniejsze zadanie w przyszłości najbliższej, konno tylko dobro ogółu leży na sercu. „(Rolnik)”

Urlopy pospolitaków z lat 1865 i 1866. Jego Cesarka i Królewska Mość wydał następujący najwyższy rozkaz na piśmie:

Rozkazuje, by osoby, urodzone w latach 1865 i 1866, powołane do służby w pospolitem ruszeniu, o ile nie proszą o dalsze pozostawienie ich w służbie czynnej, jak najszybciej, najpóźniej zaś 30. czerwca 1917 r. odesłane zostały na urlop, z wyjątkiem gazystów w stanie spoczynku i w stosunku pozasłużbowym oraz osób należących do korporacji obowiązkowych do służby w pospolitem ruszeniu.

Osoby powyższych dwu roczników, które przez dobrowolny zaciąg wstąpiły do wspólnego wojska (marynarki wojennej) i ob. on krajowych na czas trwania wojny i które na ten czas specjalnie do służby przy świadczeniach wojennych się zobowiązały, nie otrzymują tych urlopów.

Powołanie pospolitaków do służby. Ci, którzy przy przeglądach uznani zostali za zdolnych do służby w pospolitem ruszeniu z bronią, pospolitycy austriaccy i węgierscy, urodzeni w latach 1893 do 1867 włącznie według ogłoszonego wczoraj ogłoszenia powołującego mają się stawić do służby a mianowicie ci, którzy się stawili do przeglądu włącznie po dzień 31. maja stanąć mają 14. go czerwca 1917 r. ci, którzy się stawili do przeglądu włącznie po dzień 31. maja, mają stanąć 28. czerwca.

Na Macierz Polską w Cieszynie złożył Prof. Dziedzic zamiast zawiadomień o swoim ślubie z p. Teresą Kuźdrzał 20 K.

Za ton dział redakcyjny niebierze odpowiedzialności.

Powiatowa Kasa Oszczędności w Nowym Targu

zawiadamia strony interesowane, że obligacje

V. austriackiej pożyczki wojennej

wydaje za zwrotem kwitu tymczasowego i uiszczeniem należności pocztowej

Dyrekcya.

KINO „TATRY“ w N. Targu

wyświetla w niedzielę 10 czerwca 3 przedstawienia o godzinie 2, 5 i 8-mej, największy i najnowszy polski historyczny obraz film.

POD JARZMEM

TYRANÓW

wielki dramat w 5. akt. na tle porozbiorowych dziejów Polski aż do wielkich chwil współczesnych.

Zdjęcia wykonane w Krakowie i Przemyślu, przy współudziale około 10.000 osób. — Oryginalne historyczne kostiumy. — WALKI LEGIONÓW.

— — — Bliższe szczegóły w afiszach. — — —

Sprzedaż ubrań przechodzonych oraz skład maszyn do szycia ma Józef Papier w Nowym Targu ul. Sobieskiego.

Dr Józef Diehl

otworzył

kancelaryę adwokacką

w Nowym Targu.

(Rynek, Hotel Herza.)

Kierownictwo budowy

baraków na strzelnicy wojskowej

w NOWYM TARGU

potrzebuje 30 robot. do robót ziemnych.

Placa dzienna 6 K.

Zgłoszenia na placu budowy.

SPÓŁKĄ HANDLOWĄ W ZAKOPANEM

TELEFON Nr. 3

Stow. zarejestr. z ogr. poręką.

TELEFON Nr. 3.

SKLEP CENTRALNY W DOMU „BAZAR POLSKI“, UL. KRUPÓWKI

TRZY FILIE: ULICA KOŚCIELISKA, CHRAMCÓWKI I KRUPÓWKI

ELEKTRYCZNA PALARNIA KAWY.

FABRYKA WODY SODOWEJ

POLECA

towary kolonialne, cukry i delikatesy — stare wina kuracyjne, wodki i koniaki — konserwy i wszelkie artykuły spożywcze na wycieczki — galanterye, rzeźby, mydła i perfumy. Największy skład przyborów i ubrań do turystyki. ceny podług katalogów wiedeńskich. Kosze i przybory do podróży — Wielki wybór szkła, porcelany i naczyń kuchennych

HURTOWNE SKŁADY WIN.

GŁÓWNA REPREZENTACYA BROWARU W OKOCIMIE I TENCZYNKU

24 - 52